

UITVOERINGSNOTITIE

Laaggeletterdheid en Leesstimulering

Gemeente Buren

2017 - 2020

Klein Comité Buren
December 2017

Inhoudsopgave

HOOFDSTUK 1	Inleiding en Doelstellingen	3
1.1	Voorwoord.....	3
1.2	Doelstelling, Doelgroepen en ambities	3
HOOFDSTUK 2	Aanpak	4
2.1	Aanpak Ambitie 1	5
2.2	Aanpak Ambitie 2	7
2.3	Aanpak Ambitie 3	8
2.4	Aanpak Ambitie 4	8
HOOFDSTUK 3	Concept Planning.....	10
HOOFDSTUK 4	Organisatie en verantwoordelijkheden	11
4.1	Regiefunctie Gemeente Buren	11
4.2	Rol TaalNetwerk	11
4.3	Rol Klein Comité	11
4.4	Uitvoeringsteam	11

HOOFDSTUK 1 Inleiding en Doelstellingen

1.1 Voorwoord

In september 2016 vond het eerste Taalontbijt plaats. Maatschappelijke organisaties, bewoners van de gemeente Buren, vrijwilligers, scholen, ondernemers namen deel aan het Taalontbijt. Tijdens dialogen aan tafel zijn ervaringen en ideeën uitgewisseld over Leesstimulering en Laaggeletterdheid.

Naar aanleiding van het Taalontbijt is een Klein Comité gevormd. In het Klein Comité zitten vertegenwoordigers van verschillende organisaties uit de gemeente Buren.

Na september 2016 is er veel gebeurd; van o.a. bijeenkomsten met het netwerk, leesstimuleringsactiviteiten, trainingen gericht op laaggeletterdheid tot het bouwen aan een beleids- en operationeel plan.

Voor u ligt de uitvoeringsnotitie behorende bij de beleidsnotitie over Leesstimulering en Laaggeletterdheid opgesteld in samenwerking met het Klein Comité. In dit plan treft u aan:

- Aanpak Leesstimulering / Taalachterstanden (doelgroep 0 – 12 jaar)
- Aanpak Laaggeletterdheid
- Voorzieningen –Taalpunten

1.2 Doelstelling, Doelgroepen en ambities

Doelstellingen

Taalachterstanden bij kinderen

Huidige situatie Taalachterstand bij kinderen

- Uit onderzoek blijkt dat ongeveer 15% van de kinderen met een taalachterstand van de basisschool afkomt. In plattelandsgemeenten ligt dit percentage vaak 2% hoger.

Laaggeletterdheid

- Uit onderzoek blijkt dat ongeveer een derde van de laaggeletterden Nederlands als 2^e taal heeft en twee derde van Nederlandse afkomst.
- Ongeveer 12% van de Nederlandse beroepsbevolking (16-65 jaar) is laaggeletterd.
- In de regio Rivierenland gaat het om ca. 23.000 mensen.
- Volgens waarstaatjegemeente.nl ligt het aantal laaggeletterden onder de inwoners van de gemeente Buren tussen de **11-13%**.

Doelstelling Laaggeletterdheid

- De doelstelling van de strijd tegen laaggeletterdheid is **10%** van het aantal laaggeletterden in de gemeente Buren te bereiken.
- 12% van de 17037 x 10% is 204 laaggeletterden in de jaren 2017 - 2020 totaal. Aantal inwoners 18-67 jaar: 17.037 (geboortjaar 1950-1999).
- Bereik van 65% van de 204 laaggeletterden is NT1 = 133

Doelgroepen

Taalachterstanden –

Kinderen in de leeftijd van 0 – 12 jaar

Ouders en verzorgers

Laaggeletterden –

NT 1 – volwassenen van Nederlandse afkomst

NT 2 – nieuwkomende Nederlanders

Ambities

Ter realisatie van bovenstaande doelen kunnen de volgende beleidsambities geformuleerd worden:

- **Ambitie 1:** Bewustwording van de doelgroep zelf als de omgeving creëren ten aanzien van de problematiek inzake laaggeletterdheid. En het taboe doorbreken rondom laaggeletterdheid in de Gemeente Buren.
- **Ambitie 2:** Het aantal deelnemende laaggeletterden aan taaltrajecten laten toenemen door goede en eenvoudige doorverwijzing van professionals naar een Taalcoördinator.
- **Ambitie 3:** Een TaalNetwerk van maatschappelijke partners en vrijwilligers welke een bijdrage leveren aan de bestrijding van laaggeletterdheid en taalachterstanden bij kinderen in de Gemeente Buren
- **Ambitie 4:** Het aantal kinderen dat met een taalachterstand van school komt is minder door leesbevorderingsactiviteiten en inzet van ouders bij leesstimulering. Ouders zijn zich ervan bewust dat (voor)lezen bijdraagt aan de taalontwikkeling van het kind.

HOOFDSTUK 2

Aanpak

Taal Aanpak Buren

Laaggeletterdheid – Een persoonlijke aanpak

Leesstimulering – Taalpret in Buren

Taalplekken – Leesvoer, ontmoeting, delen

2.1 Aanpak Ambitie 1

Bewustwording van de doelgroep zelf als de omgeving creëren ten aanzien van de problematiek inzake laaggeletterdheid. En het taboe doorbreken rondom laaggeletterdheid in de Gemeente Buren.

4 Taalplekken – Leerpunt, leesvoer, ontmoeting en delen

Taalplekken

Voor iedereen

- ❖ Leerpunt (met deskundige van ROC)– lessen rekenen, taal en digitale vaardigheden (vast tijdstip/dagdeel in de week)
- ❖ Plek waar Taalmaatjes terecht kunnen met deelnemer.
- ❖ Ontmoeting
- ❖ Leesvoer:
 - ❖ Deelboekenkasten en KinderzwerfboekStation
 - ❖ Uitleenzuil voor boeken - Karmac

Valentijn te Maurik
Blommenland te Lienden
Oranjehof te Buren
Zoetzand te Beusichem

Bekendheid vergroten middels een campagne

Om de doelgroep en hun omgeving goed te informeren over de problematiek rondom laaggeletterdheid en de kansen en mogelijkheden die er geboden worden in de gemeente Buren vindt er voorlichting plaats op verschillende manieren.

- Alle bewoners van de gemeente Buren worden geïnformeerd over de aanpak van laaggeletterdheid; Hoe is het om laaggeletterd te zijn? Hoe kan je je buurman/buurvrouw helpen? Welke mogelijkheden zijn er als het gaat om educatie, workshops, taalmaatjes?
- (Filmpjes van) taalambassadeurs worden ingezet - Taalambassadeurs zijn mensen die zelf ooit laaggeletterd zijn geweest. Taalambassadeurs delen hun eigen ervaringen met laaggeletterden en stimuleren hen om de stap te maken naar het volgen van een cursus/traject. Er zijn voorlichtende filmpjes van de ambassadeurs. (Gewenst een eigen taalambassadeur uit de gemeente).
- Verschillende communicatiemiddelen worden ingezet; van filmpjes, posters tot regionale kranten, etc.
- Het TaalNetwerk vragen we ook om aandacht te besteden aan de aanpak van laaggeletterdheid en het aanbod. We bieden een communicatietoolkit aan. In de toolkit zit bv. digitale informatie (voor op websites), filmpjes, flyers, posters, etc.

Vier Taalplekken, Vier Leerpunten

Om de bekendheid en toegankelijkheid te vergroten komen er 4 Taalplekken (in Beusichem, Buren, Maurik en Lienden). Op deze Taalplekken is ook een Leerpunt waar een professional één keer in de week (digi)taallessen verzorgd.

Op de taalplekken is ook het servicepunt van Karmac gevestigd en kunnen boeken worden gereserveerd om te lezen. Voor kinderen is een KinderzwerfboekStation aanwezig en kunnen taalvrijwilligers met hun deelnemer terecht en leesactiviteiten plaatvinden voor jong en oud. Ook op andere plekken, denk aan de school, kunnen activiteiten worden aangeboden voor kinderen, ouders en volwassenen.

Leerpunten

In de gemeente Buren worden i.s.m. ROC Rivor 4 Leerpunten georganiseerd. Het hele jaar door worden op vaste tijden/vast dagdeel/vaste plekken lessen rekenen, taal, digitale vaardigheden verzorgd door een professional/deskundige van ROC Rivor.

Waar zijn de leerpunten?

Valentijn te Maurik, Blommenland te Lienden, Oranjehof te Buren, Zoetzand te Beusichem,

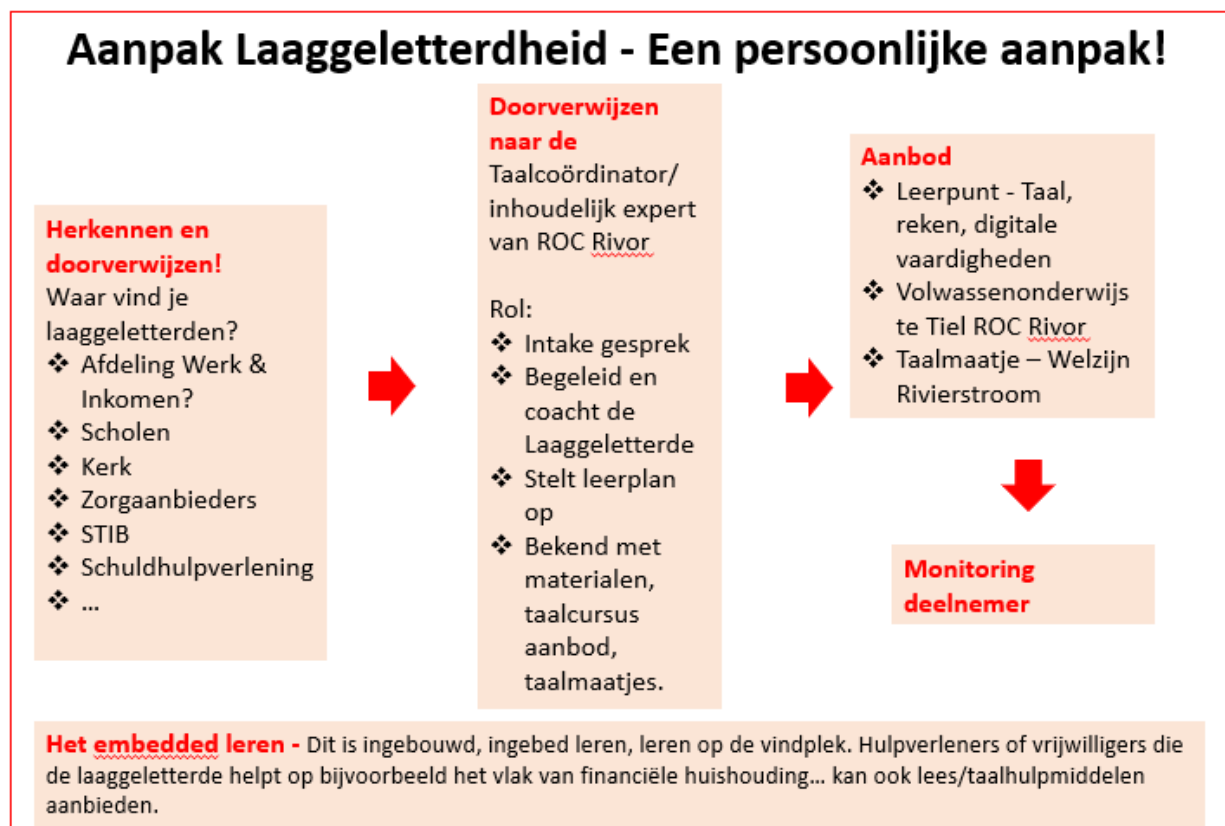
Welke rollen?

- Taalcoördinator van ROC Rivor - Coördineert Taalplekken/Leerpunten, werft deelnemers, heeft contacten met maatschappelijke organisaties en geeft ook voorlichting aan maatschappelijke organisaties (herkennen en vinden van Laaggeletterden).
- Inhoudelijk deskundige van ROC Rivor – intake deelnemer, verzorgt lessen, zet leerplan op met deelnemer, professionele begeleiding van de deelnemer, verwijst deelnemer door naar volwassenonderwijs voor verdere ontwikkeling en begeleidt/instrueert vrijwilligers (via Welzijn Rivierstroom).
- Werving vrijwilligers - Welzijn Rivierstroom werft taalvrijwilligers met als doel de deelnemers te begeleiden en te coachen. De taalvrijwilligers worden deskundig bijgestaan door de deskundige van ROC Rivor.

2.2 Aanpak Ambitie 2

Het aantal deelnemende laaggeletterden aan taaltrajecten laten toenemen door goede en eenvoudige doorverwijzing van professionals naar het leerpunt bemand door de inhoudelijk deskundige van ROC Rivor.

Eenvoudige toeleiding procedure voor partners

Om een optimale doorverwijzing te kunnen creëren, is het van belang dat er een eenvoudige toeleiding procedure is voor de betrokken maatschappelijke partners. Zie hierboven.

Werkwijze:

- Betrokken maatschappelijke partners kunnen laaggeletterden direct doorverwijzen naar de inhoudelijk deskundige van ROC Rivor/Leerpunt.
- Laagdrempelig aanbod op Taalplekken/Leerpunten - Lessen taal, rekenen en digitale vaardigheden
- Inhoudelijk deskundige stelt leerplan op met deelnemer op het leerpunt en kan doorverwijzen naar volwassen onderwijs voor verdere ontwikkeling.
- Inhoudelijk deskundige kan voor deelnemer een **Taalmaatje** aanvragen (via Welzijn Rivierstroom).

Het embedded leren

Dit is ingebouwd, ingebed leren, leren op de vindplek. Hulpverleners of vrijwilligers die de laaggeletterde helpt op bijvoorbeeld het vlak van financiële huishouding... kan ook lees/taalhulpmiddelen aanbieden. Ook bijvoorbeeld werkgevers kunnen medewerkers die laaggeletterd zijn informatie of lesmateriaal aanbieden.

2.3 Aanpak Ambitie 3

Een TaalNetwerk van maatschappelijke partners en vrijwilligers welke een bijdrage leveren aan de bestrijding van laaggeletterdheid en taalachterstanden bij kinderen in de Gemeente Buren.

Taal Netwerk Buren

Betrokken maatschappelijke organisaties en vrijwilligers nemen deel aan het TaalNetwerk Buren. Deze organisaties en vrijwilligers worden op de hoogte gebracht van de plannen en betrokken bij de uitvoering. Het netwerk wordt op de hoogte gesteld van de problematiek en vervullen een signaal- en toeleiding functie.

Vertegenwoordigers van het netwerk nemen deel aan het Klein Comité. Dit Comité wordt betrokken bij de planvorming, de aanpak en de uitvoering. Wie nemen zitting in het Klein Comité: ROC Rivor, Gemeente Buren, Welzijn Rivierstroom, GGD, Onderwijs, Zorgcentra de Betuwe, Stichting lezen en Schrijven en een vrijwilliger.

2.4 Aanpak Ambitie 4

Het aantal kinderen dat met een taalachterstand van school komt is minder door leesbevorderingsactiviteiten en inzet van ouders bij leesstimulering. Ouders zijn zich ervan bewust dat (voor)lezen bijdraagt aan de taalontwikkeling van het kind.

De preventieve aanpak is vooral gericht op activiteiten ter voorkoming van laaggeletterdheid. De doelgroep waar we ons op richten is: Kinderen 0 – 12 jaar en ouders/verzorgers.

Samen met de consultatiebureaus, peuterspeelzalen, kinderopvang en het onderwijs is gekeken waar behoefte aan is binnen de gemeente Buren om het lezen te bevorderen en de taalachterstanden aan te pakken.

Campagne belang van (voor)lezen

- Belang van lezen en de mogelijkheden als Stations en Acties onder de aandacht brengen van de Burensse gemeenschap. Hoe? Via kranten, websites, communicatiemiddelen netwerk.
- Duidelijk maken aan de ouders hoe je aan boeken kan komen en wat je met de boeken kan doen? Hoe lees ik voor.

Aandacht voor leesstimulering bij 0-4 jarigen – Taal voor thuis!

- Bij deze doelgroep is de grootste winst te behalen t.a.v. investering in taal en spraakstimulering.
- Inzetten van BoekStart
- Consultatiebureaus, kinderdagverblijven, logopedie, peuterspeelzalen lichten ouders voor over het belang van (voor)lezen.
- Er worden meer huisbezoeken georganiseerd door consultatiebureaus, logopedie om meer zicht te krijgen op de gezinssituatie en mogelijke laaggeletterdheid bij ouders.

Aandacht voor leesstimulering bij 4-12 jarigen

- Op school wordt veel aandacht besteed aan lezen.

TaalPret in Buren

Leesstimulering

- ❖ Thuis
- ❖ Op KDV
- ❖ Peuterspeelzalen
- ❖ Op CB
- ❖ Op scholen

Onderdelen:

- ❖ Leesvoer
- ❖ Activiteiten – Leesproject, taalvrijwilligers
- ❖ Communicatie - Belang van lezen bij ouders

Behoeftte aan leesvoer

- Kinderzwerfboeken voor alle kinderen in de gemeente Buren. KinderzwerfboekStations in de gemeente Buren op locaties waar kinderen komen.
- Promotie: gemeente Buren breed moet aandacht worden gegeven aan de Stations, locaties en werkwijze.
- Karmac – op de 4 servicepunten in de gemeente Buren kunnen ook kinderboeken worden gereserveerd en afgehaald.

Activiteiten

- Scholen in de gemeente Buren doen mee aan de landelijke voorleeswedstrijd.
- Inloop Consultatiebureau – voorleesvrijwilligers geven voorlichting over belang van voorlezen en lezen voor.

- Voorleesproject (Voorleesexpress) - Welzijn Rivierstroom verkent de mogelijkheden voor de gemeente Buren. Voorleesvrijwilligers lezen 20 uur voor in een gezin (waar taal een uitdaging is).

HOOFDSTUK 3 Concept Planning

Wat	Wanneer
Traject 1 Laaggeletterdheid: een persoonlijke aanpak	
Campagne Laaggeletterdheid – bewustwording • Plan opstellen • Start Campagne	Najaar 2017 voorbereiding 2018
Herkennen, vinden en doorverwijzen doelgroep Organisaties op de hoogte waar laaggeletterden naartoe doorverwezen kunnen worden	Januari – Maart 2018 Continue
Taalplekken Leerpunten geopend Inhoudelijk Deskundige en Taal coördinator	Start januari 2018
Traject 2 Leesstimulering: Taalpret in Buren	
Campagne Leesstimulering • Plan opstellen • Start Campagne - Belang van (voor)lezen	Najaar 2017 voorbereiding 2018
Leesvoer • Opzetten van KinderzwerfboekStations in de gemeente Buren • Aandacht voor de servicepunten van Karmac	Doorlopend
0-4 jarigen	Najaar 2017
Activiteiten • Voorleeswedstrijd gemeente Buren • Voorlezen op consultatiebureaus ingepland • Voorleesproject Welzijn Rivierstroom - planfase	
Traject 3 Taalplekken – leesvoer, ontmoeting en delen	
4 Taalplekken geopend in de Huizen van de buurt	Start januari 2018
Leesvoer – • Deelboekenkasten • KinderzwerfboekStation • Servicepunten Karmac	
Aanbod betrokken maatschappelijke organisaties in kaart gebracht (denk aan cursussen digitalisering e.d.)	

HOOFDSTUK 4 Organisatie en verantwoordelijkheden

4.1 Regiefunctie Gemeente Buren

Zoals in het voorgaande beschreven, heeft de bestrijding van laaggeletterdheid veel raakvlakken met andere beleidsterreinen of werkerterreinen van andere organisaties. Het zorgen voor een goede afstemming en samenhang behoort tot de verantwoordelijkheid van de Gemeente Buren. De gemeente heeft in het gehele proces de regiefunctie.

4.2 Rol TaalNetwerk

Basisvorming, uitvoering en monitoring plan

4.3 Rol Klein Comité

Om een goede invulling te kunnen geven aan de regietaken, is er binnen de Gemeente Buren een Klein Comité samengesteld. Dit comité bestaat uit de vertegenwoordigers van alle betrokken partners en zal functioneren onder voorzitterschap van de betrokken ambtenaar van de Gemeente Buren. Het Klein Comité heeft als taak het monitoren van het beleid. Het doel is om viermaal per jaar een bijeenkomst te beleggen.

Leden Klein Comité: ROC Rivor, Onderwijs, Welzijn Rivierstroom, Stichting Lezen en Schrijven, Zorgcentra de Betuwe, Kinderopvang, GGD, een (taal)vrijwilligers, Gemeente Buren (voorzitterschap).

4.4 Uitvoeringsteam

In de rol van Taalcoördinator zijn verschillende subrollen-/functies te onderscheiden (al dan niet belegd in meerdere personen)

- Coördinator – ROC Rivor
 - Ondersteunen, versterken en activeren van het lokale netwerk.
 - Actief benaderen van mogelijke vindplaatsen (presentaties herkennen en doorverwijzen, structureel screenen, doorverwijzen, embedded leren...)
 - Werven vrijwilligers – Welzijn Rivierstroom
- Inhoudelijk expert (ROC Rivor)
 - Afstemmen aanbod, formeel / non-formeel
 - Intakes, toetsing en trajectplan
 - Trainen en ondersteunen vrijwilligers

Rollen

- Procesbewaker/projectleider totale project – Gemeente
 - Netwerkbijeenkomst
 - Faciliteert Klein Comité
 - Jaagt plannen aan
- Laaggeletterdheid

- Herkennen en doorverwijzen – door professionals
- Inhoudelijk Expert – ROC Rivor
- Taalcoördinator – ROC Rivor
- Taalmaatjes – Welzijn Rivierstroom
- Taalaanbod – ROC Rivor
- Leesstimulering
 - Uitvoering door scholen, consultatiebureau, kinderopvang, peuterspeelzalen, logopedie.
 - Voorleesproject – Welzijn Rivierstroom
- Taalplekken
 - Boekenruil en lenen – Karmac
 - Locaties en aanbod – Zorgcentra de Betuwe
 - Aanbod – maatschappelijke organisaties

Wat	Wie
Campagne Laaggeletterdheid en Leesstimulering • Logo / huisstijl • Communicatiemiddelen • Communicatieplan en planning • Uitvoering plan	Gemeente
Traject 1 Laaggeletterdheid: een persoonlijke aanpak	
4 Leerpunten: • Taalcoördinator en Inhoudelijk Expert / Taalaanbod – ROC Rivor • Taalmaatjes	Gemeente / ROC Rivor / Welzijn Rivierstroom
Traject 2 Leesstimulering: Taalpret in Buren	
• Voorschool ○ BoekStart via Karmac • Scholen	Gemeente Voorschool Scholen
Traject 3 Taalplekken – leesvoer, ontmoeting, cursus en delen	
• Karmac servicepunten, Deelkasten met boeken, Cursussen, Ontmoeting • Faciliteren vier Taalplekken / Leerpunten	Gemeente/Karmac/ Zorgcentra de Betuwe/ROC/ Welzijn Rivierstroom